

Res.

2710

77

RESZES U. ÁLLÁS

5 július 30

FELJEGYZÉS

26/1945

E. i. 19/1945 - 1945

Románia békeelőkészítő munkájáról.

ÚJ MAGYAR KÖZPONTI LEVELTÁR

Ismeretes, hogy az 1940 augusztus 30.-iki bécsi döntés Románia súlyos belpolitikai válságba jutott. II. Károly király kinevezte az országból, a közhatalmat Antonescu tábornok vette át, de mozgalmának szélső jobb szárnya Horia Sima vezetésével államcsínyre akart végrehajtani, ami azonban Antonescu győzelmével végződött. Röviddel utána, hogy az Antonescu rendszer teljesen kézbevette a közhatalmat Mihail Antonescu, egyetemi tanár miniszter, utasította a külügyminisztert, hogy haladéktalanul lépjen hozzá a békeelőkészítő munkához, két kifejezett céllal. Erdély és Dobrugea, továbbá Besarabiára nézve bármilyen átengedéshatalmaknak, hogy 3 területhez, amit abban az időben veszítettek el történeti, katonai, néprajzi és gazdaságpolitikai szempontból egyformán szükségük van, sőt továbbmentek és a békeelőkészítő munka azaz propaganda arra is kiterjedt, hogy a Dnyeszteren túli területek egy bizonyos része is Romániát illeti meg, amit Hitler meg is ígért és Ukrajna elfoglalása után az u.n. Transnistria-i részt Odessza székhellyel, mint külön román tartományt a béketárgyalásoktól feltételezetten Romániához csatolta és azt a területet az utolsó pillanatig, míg a Vörös Hadsereg el nem érte azt a területet, igazgatta is.

A Stalingrad-i csata után azonban bár Antonescu rendszere 100%-osan kiszolgáltatta a német igényeket, aromán békeelőkészítő munka és a propaganda új irányt vett és teljesen kiszélesedett. Meg kell jegyezni, hogy a békeelőkészítő munkának már az első szakaszában is teljes mértékben bekapcsoltak minden olyan román tudóst, közírót és gazdaságpolitikust, aki ezekkel a román nemzeti célkitűzésekkel egyetértett, függetlenül attól, hogy ki milyen világnézetűnek, vagy pártállásúnak bizonyult, így tehát a Maniu Gyula féle román nemzeti pártot, a Bratianu Dinu féle román liberális párt és a Tatarescu féle román disszidens liberális párti emberek is résztvettek ebben a munkában. Stalingrad után a román békeelőkészítő munka a propaganda már kiterjedt Anglia és Amerika irányában is. A kapcsolatokat az Antonescu kormány teljes hozzájárulásával és leplezett anyag fedezetével azok a román külképviseleti személyek vették át, akik annak idején megtagadták az Antonescu rendszert. Amerika és Anglia irányában a kapcsolatokat Ankarán át vették fel. A török fővárosban hívták életre azt a román központot, amelyik a román propaganda anyagot az Egyesült Államokba és Angliába továbbította.

Kapcsolatos

A románság ugyanis egy kérdésben teljesen egyetért: függetlenül a világnézeti harcoktól és a pártállástól, s ez pedig az, hogy újjáépítse Nagyromániát teremtse.

Románia fegyverszüneti lépése óta a román békeelőkészítő munka még teljesebb lendületet vett fel. Az irányító munkát Maniu Gyula és Bratianu Dinu vállalták.

ludni kell ugyanis róluk, hogy mindketten mint tárca né küll
miniszterek résztvettek az első koalíciós kormányok m. Mania
és Bratianu első tevékenysége az volt, hogy a román békeelő-
készítő munka szellemi munkáinak vezető lényegesen felelős-
te. Ezidő szerint pontosan 190 toman tudós, egyetemi tanár,
politikus, közíró, gazdaságpolitikus és vezérkari tiszt fog-
lalkozik ezzel a kérdéssel. A kormány pedig korlátlan hitelke-
retet nyújtott erre a célra.

Egyomban utána, hogy abékeelőkészítő munkának megve-
tették a legteljesebb és legkomolyabb alapjait, megtörtént a
szereposztás. És pedig a következő módon: Anglia: V.V. Milea volt
londoni román nagykövét, aki 1940.-ben megtagadta a román
faszista kormányt; Egyesült Államok: Citta Davila, volt
Washingtoni román követ; Moszkva irányában pedig főleg Bucuratiu
Patrascanu, a romániai kommunisták pártjának egyik vezető egyé-
niége és jelenlegi igazságügyi miniszter végül azt a szerepet.
Patrascanu egyben, mivel a román közvélemény egy része
azt hitte, hogy a romániai kommunisták pártja feladta volna
Magyarországi gondolatát, legutóbbi kolozsvári beszédében
főlélegetlenül szövegste le álláspontját a területi kérdé-
ben. "Mielőtt bármilyen helyi kérdéssel foglalkoznék - mondotta
Patrascanu - hangsúlyosnem kell - és ez egy olyan állítás, amit
senki fel nem boríthat - Szakérdély szétválasztatlan kapcsolá-
tát Romániával, Szakérdély végleges betagozódását a román
állam határai közé. Ezzem azt azért, mert itt a demokrácia és
a népek testvérségségének ellenségei kísérleteket tesznek, hogy
nyugtalanosságot és bizonytalanságot provokáljanak. Szűkösség,
rémlepek találgatások kísérlik, hogy meggyőzzék alakosságot,
különben Szakérdély magyar lakosságát, hogy ennek a terület-
nek a beolvadása a román állam határai közé nem áltató jellegű.
Mindenek ahírek, mi dezek a szűk gúrok egyenesen bárba erod-
mágra vezetnek. Ezek a hírek a magyar lakosság feladtilen,
rosszindulatu, vagy avén egyes gúllia nélküli elemektől indúl-
hat az ki, de nem kevésbé igaz, hogy a "történelmi" pártok
táplálják ezeket, akik ilyenképpen gyilkos játékot kezdenek
a győzelem minden lehetősége nélkül. Erdély végleges beol-
vadása a román állam határai közé, 3. tényen alapul: a jogtalan
bécsi döntésnek, a fasizmus hitlerizmus művének, amely szét-
hasaltotta Erdélyt a repardálása, a román nép akaratát, hogy
állama határait kibővítsse és a második 6.-iki demokráta kor-
mányés kormányzó - döntés tényeként - maga a nemzetközi statu-
tum - amelynek alapján áll a román állam. Ez a fegyverszüneti
szerződés, amelyet Moszkvában 1944 szeptember 12.-én írtunk alá.
A román fegyverszüneti bizottság, elnöke lévén, ebben a minőség-
ben, mint a fegyverszünet aláírója kijelenthetem, hogy a fegy-
verszüneti szerződés egyik, vagy másik cikkelyével kapcsolat-
ban ferogtak is fenn viták, volt egy kérdés, amelyik az első
perettől kezdve el volt döntve, a Szovjet kormány határozott, nagy
lelki akaratból: Szakérdély visszavádása Romániának.

Mania és Bratianu kísérletet tettek arra nézve is
hogy a béketárgyalások kérdésében a volt Esianatant államokkal
közös álláspontra jussanak. A Genes vonalán ez teljes mértékben
sikertelen is, Jugoszlávia irányában hivatalosan nem. Bizonyos
érindítések pontot jelent a Szubasiccaal 33nálló kapcsolat.

gyakorlatilag a román békeelőkészítő munka a követ-
kező módon folyik:

DI KÖNYV
TÁRSASÁG

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

1. A békeelőkészítő bizottság politikai osztály tartja fenn a kapcsolatot a külföldi román propaganda központokkal és határozza meg ezek irányelveit.

2. Történeti osztály

3. Néprajzi osztály

4. Gazdaságpolitikai osztály

5. Katonapolitikai, vagyis vezérkari osztály

A munkálatokhoz igénybe vették a román katonai térképészeti intézet szakembereit is.

A most kiépülő román külföldi kulturális kapcsolatok egész hálózata is kizárólag erre a célra van beállítva és külön s sult helyeznek arra, hogy külföldön a társadalmi élet vonalán is minél szélesebb körű propagandát tudjanak kifejteni és e célból semmilyen anyagi áldozatot nem bajnálnak.

Az elv az, hogy minden olyan hatalmi tényezőt meg kell győzni, amelyiknek bármilyen befolyása lehet a területi kérdések megoldásában és minden hatalomnál az illető hatalom világnézeti sikerjére kell felépíteni a román békekötési propagandát. **C**

A genfi és a lisszaboni propaganda központok pillanatnyilag azt az utasítást kapták, hogy minél alaposabban tárgyalják fel a világ közvéleménye előtt a magyar hatóságok részéről Északkelet-Európában elkövetett állítólagos atrocitásokat, annak bizonyosságként, hogy Magyarország nem alkalmas arra, hogy anemzeti ségek emberi életét biztosítsa.

Az összes központok viszont megkapták az utasítást és a hozzávaló propagandát anyagot, amely azt igazolja, azaz igyekszik igazolni, hogy az Antonescu féle németbarát román rendszerhez a román népnek nem volt semmi köze és hogy a romániai hit zsidóság egy részének lemészárlása és transzisztriai deportálása, bár kétségtelenül a román végrehajtó közegek segédletével ment végbe, mégsem a román nép bűne, mert az embertelen intézkedéseket tulajdonképpen anemzeti szocialista németek hajtották végre.

Végül meg kell még jegyeznünk, hogy Románia különös fontosságot tulajdonít Párisnak és máris felvették azokat a személyi kapcsolatokat, amelyek a francia megszállás idején Románia és a francia közélet számos tényezője között fennállott.

Egy a Szlovákiában állomásozó hadsereg főparancsnokság tisztjei útján terjesztett, eg yébként kizárólag primitív Magyarország térkép, Debrecen és Békéscsabát is Romániához tartozó területnek tünteti fel.

Mivel Máramaros ruszin lakossága a tél folyamán csatlakozását jelentette be a Szovjet Unióhoz, azaz Ruszinszkoéhoz aminek végrehajtására azonban nem került sor, külön tanulmány készül annak bizonyítására, hogy Máramaros a román nemzet bölcsője és a román mondakör és a román történelem szerint, a román vajdák onnan indították el az első államszervező mozgalmukat.

SI EGYETEM
KÖNYVTÁR

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR